

T65

Satire I, 5
Il viaggio a Brindisi

Metro:
 esametro

- 1 Egressum magna me accepit Aricia Roma
 hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,
 Graecorum longe doctissimus: inde Forum Appi,
 differtum nautis cauponibus atque malignis.
- 5 Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos
 praecinctis unum: minus est gravis Appia tardis.
 Hic ego propter aquam, quod erat deterrima, ventri
 indico bellum, cenantis haud animo aequo
 exspectans comites: iam nox inducere terris
- 10 umbras et caelo diffundere signa parabat:
 tum pueri nautis, pueris convicia nautae
 ingerere: "Huc adpelle"; "Trecentos inseris"; "Ohe
 iam satis est". Dum aes exigitur, dum mula ligatur,
 tota abit hora. Mali culices ranaeque palustres
- 15 avertunt somnos, absentem cantat amicam
 multa prolutus vappa nauta atque viator
 certatim; tandem fessus dormire viator
 incipit ac missae pastum retinacula mulae
 nauta piger saxo religat stertitque supinus.
- 20 Iamque dies aderat, nil cum procedere lintrem
 sentimus; donec cerebrosus prosilit unus
 ac mulae nautaeque caput lumbosque saligno
 fuste dolat: quarta vix demum exponimur hora,
 ora manusque tua lavimus, Feronia, lympa.
- 25 Milia tum pransi tria repimus atque subimus
 inpositum saxis late candentibus Anxur.
 Huc venturus erat Maecenas optimus atque
 Cocceius, missi magnis de rebus uterque
 legati, aversos soliti componere amicos.
- 30 Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
 inlinere; interea Maecenas advenit atque
 Cocceius Capitoque simul Fonteius, ad unguem
 factus homo, Antoni non ut magis alter amicus.
 Fundos Aufidio Lusco praetore libenter
- 35 linquimus, insani ridentes praemia scribae,
 praetextam et latum clavum prunaeque vatillum.
 In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
 Murena praebente domum, Capitone culinam.
 Postera lux oritur multo gratissima: namque
- 40 Plotius et Varius Sinuessae Vergiliusque
 occurrunt, animae qualis neque candidiores
 terra tulit neque quis me sit devinctior alter:
 o qui complexus et gaudia quanta fuerunt.

- Nil ego contulerim iucundo sanus amico.
 45 Proxima Campano ponti quae villula, tectum
 praebuit et parochi quae debent, ligna salemque.
 Hinc muli Capuae clitellas tempore ponunt.
 Lusum it Maecenas, dormitum ego Vergiliusque;
 namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
 50 Hinc nos Coccei recipit plenissima villa,
 quae super est Caudi cauponas. Nunc mihi paucis
 Sarmenti scurrae pugnam Messique Cicirri
 Musa velim memores et quo patre natus uterque
 contulerit litis. Messi clarum genus Osci;
 55 Sarmenti domina exstat: ab his maioribus orti
 ad pugnam venere. Prior Sarmentus: "Equi te
 esse feri similem dico". Ridemus, et ipse
 Messius: "Accipio", caput et movet. "O tua cornu
 ni foret exsecto frons", inquit, "quid faceres, cum
 60 sic mutilus minitaris?" (at illi foeda cicatrix
 saetosam laevi frontem turpaverat oris).
 Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus,
 pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:
 nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.
 65 Multa Cicirrus ad haec: donasset iamne catenam
 ex voto Laribus, quaerebat; scriba quod esset,
 nilo deterius dominae ius esse; rogabat
 denique, cur umquam fugisset, cui satis una
 farris libra foret, gracili sic tamque pusillo.
 70 Prorsus iucunde cenam producimus illam.
 Tendimus hinc recta Beneventum, ubi sedulus hospes
 paene macros arsit dum turdos versat in igni:
 nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
 Volcano summum properabat lambere tectum;
 75 convivas avidos cenam servosque timentis
 tum rapere atque omnis restinguere velle videres.
 Incipit ex illo montis Apulia notos
 ostentare mihi, quos torret Atabulus et quos
 nunquam erepsemus, nisi nos vicina Trivici
 80 villa recepisset lacrimoso non sine fumo,
 udos cum foliis ramos urente camino.
 Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
 ad mediam noctem exspecto; somnus tamen aufert
 intentum veneri; tum in mundo somnia visu
 85 nocturnam vestem maculant ventremque supinum.
 Quattuor hinc rapimur viginti et milia raedis,
 mansuri oppidulo, quod versu dicere non est,
 signis perfacile est: venit vilissima rerum
 hic aqua, sed panis longe pulcherrimus, ultra
 90 callidus ut soleat umeris portare viator.

Nam Canusi lapidosus, aquae non ditior urna:
qui locus a forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit maestus amicis.
Inde Rubos fessi pervenimus, utpote longum
95 carpentes iter et factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior, via peior ad usque
Bari moenia piscosi; dein Gnatia Lymphis
iratis exstructa dedit risusque iocosque,
dum flamma sine tura liquescere limine sacro
100 persuadere cupit. Credat Iudaeus Apella,
non ego: namque deos didici securum agere aevum,
nec, siquid miri faciat natura, deos id
tristis ex alto caeli demittere tecto.
Brundisium longae finis chartaeque viaeque est.